

Reactie consultatie Implementatiewet herziene gasrichtlijn en uitvoering herziene gasverordening – Eindhoven Energie B.V.

26 september 2025

Eindhoven Energie B.V. is opgericht om te zorgen dat iedereen mee kan doen aan de energietransitie. Onderdeel van deze energietransitie is het benutten van (nieuwe) groene bronnen. In dat kader heeft Eindhoven Energie B.V. als publiek energiebedrijf aandacht voor de ontwikkeling en aanleg van zowel een landelijk waterstofnetwerk als lokale waterstofnetwerken. In de Brainport regio wordt er reeds actief gekeken naar de mogelijkheden om waterstof in te zetten als duurzame energiebron. Zo heeft onder leiding van de gemeente Eindhoven en Brainport Development een groep van 12 bedrijven medio zomer 2024 een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar de mogelijkheid om een waterstofnetwerk aan te leggen in de Brainportregio. In de eerste helft van 2025 is een tracéstudie uitgevoerd en loopt er nu een systeemanalyse om te komen tot een of meerdere startclusters. Het aantal bedrijven is gegroeid naar 21 en meerdere aangrenzende gemeenten doen nu ook mee. Tevens zijn de provincie Noord-Brabant en Enexis sinds het begin nauw betrokken bij dit onderzoek. In 2026 wordt besloten waar definitief gestart wordt met het ontwerp engineering van een lokaal waterstofsysteem. Gezien de betrokkenheid en interesse bij het oprichten van een lokaal waterstofnetwerk, heeft Eindhoven Energie B.V. in de hoedanigheid van publiek energiebedrijf van Eindhoven, besloten te reageren op de consultatievragen die zijn gesteld in het kader van het wetgevingstraject voor de 'implementatiewet herziene gasrichtlijn en uitvoering herziene gasverordening' (juli 2025).

Consultatievraag 1

Bij de vraag of het wenselijk is dat DSB's voor waterstofgas enkel beheerd mogen worden door partijen waarvan de aandelen direct of indirect berusten bij één of meer openbare lichamen spelen een aantal voor- en nadelen een belangrijke rol in de overweging van Eindhoven Energie B.V. die zij aan de minister vraagt in overweging te nemen.

De waterstofgasindustrie staat nog in haar kinderschoenen en er is nog geen ontwikkelde markt. In dat kader is een voordeel van publiek aandeelhouderschap dat het een positieve impact kan hebben op de toegang tot financiering en de kosten ervan (HyRegions 30 april 2024, p. 84). Daarnaast vraagt vitale infrastructuur met een groot strategisch en maatschappelijk belang zoals een DSB voor waterstofgas om sturing door de overheid. Publiek zeggenschap kan meer sturing bieden dan alleen wetgeving over het handelen van een privaatrechtelijke partij. Publiek eigendom waarborgt tevens leveringszekerheid, betaalbaarheid, betrouwbaarheid, duurzaamheid en maakt het eenvoudiger om regie te voeren op de ontwikkeling van de volledige waterstofketen. Er bestaan evenwel nadelen van publiek aandeelhouderschap. Zo zijn publieke netwerkbeheerders deels afhankelijk van de bereidheid en de mogelijkheid van publieke aandeelhouders om kapitaal te verschaffen. Hierdoor kunnen DSB's potentieel financieel in de knel komen. Bovendien zullen niet alle waterstofnetwerken een belangrijke functie vervullen. Het is de verwachting dat er waterstofnetwerken zullen zijn die een beperkter aantal netgebruikers bedienen dan elektriciteitsnetten. Waterstofnetten zullen daarnaast vrijwel uitsluitend niet-huishoudelijke netgebruikers bedienen (zeker op de korte en middellange termijn). Dit maakt dat de kenmerken van de waterstofgasnetwerken wezenlijk anders zullen zijn dan die van elektriciteits-, gas- en warmtenetwerken die in publieke handen zijn. Dit leidt ertoe dat het belang van publiek eigendom wellicht beperkter is voor de huidige stand van de waterstofmarkt (HyRegions 30 april 2024, p. 84). Tenslotte kan een private partij als aandeelhouder bijdragen aan het aanleggen van Gesloten Distributiesysteem (zoals dat bij elektriciteit het geval is). Dit kan een uitkomst bieden als er nog geen DSB voor waterstofgas is in een bepaald gebied en een private partij als (mede)financier wel het initiatief wenst te nemen.

Gelet op de voornoemde voor- en nadelen en gelet op de onzekerheden binnen en de onvoorspelbare ontwikkelingen van de waterstofgassector, is Eindhoven Energie B.V. vooralsnog geen voorstander van een privatiseringsverbod. Door geen privatiseringsverbod op te nemen wordt de mogelijkheid voor privaat aandeelhouderschap nog niet volledig dicht gezet en wordt het speelveld voor partijen open gehouden. Eindhoven Energie B.V. onderschrijft de tekst van artikel 3.14 Energiewet zoals die is opgenomen in het implementatiewetsvoorstel. Eindhoven Energie B.V. realiseert zich daarbij dat, door geen privatiseringsverbod op te nemen zonder nadere regels te stellen, een private aandeelhouder 'zomaar' ongereguleerd kan toetreden tot een DSB voor waterstofgas, danwel dat deze volledig in private handen zou kunnen komen. Netwerken voor elektriciteit-, gas- en warmte zijn van vitaal belang. Ook waterstofnetwerken zouden daartoe gerekend kunnen worden. Eindhoven Energie B.V. zou de minister

daarom in overwegen willen geven om nadere regels (bij wet c.q. bij AMvB) te stellen inhoudende voorwaarden voor private aandeelhouders van DSB's voor waterstofgas om zo grip op DSB's te behouden.

Consultatievraag 2

Ook bij consultatievraag 2 realiseert Eindhoven Energie B.V. zich dat er voor- en nadelen zitten voor het aanwijzen van één, enkele of meerdere partijen die in een eigen gebied een distributiesysteem voor waterstofgas mogen ontwikkelen. Het aanwijzen van meerdere partijen kan concurrentie aanjagen en daarmee kostenverlagend werken en mogelijk innovatie stimuleren. Anderzijds is de netwerkinfrastructuur voor waterstofgas een natuurlijk monopolie en lijkt daarmee het concurrentievoordeel beperkt. Daarnaast zullen de totale administratiekosten hoger zijn als er meerdere partijen worden aangewezen. Tevens kan het aanwijzen van één partij voordelen bieden vanuit operationeel oogpunt. Zo kunnen de planning en coördinatie beter worden geoptimaliseerd als één partij meerdere netwerken aanlegt en kunnen synergiën en mogelijke schaalvoordelen worden benut. (HyRegions 30 april 2024, p. 82). Gelet op de voor- en nadelen en gelet op de onzekerheden binnen en de onvoorspelbare ontwikkelingen van de waterstofgassector, sluit Eindhoven Energie B.V. zich aan bij de beantwoording van deze vraag aan bij aanbeveling 1 van het HyRegions rapport (HyRegions 30 april 2024, p. VII), waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen geselecteerde gebieden en overige gebieden voor regionale waterstofinfrastructuur als basis voor het wettelijk kader.

Op zijn beurt kunnen in de geselecteerde gebieden één of meerdere DSB's voor waterstof een mandaat krijgen om regionale waterstofinfrastructuur te ontwikkelen. De Energiewet biedt in dat geval ruimte voor één of enkele partijen in de beginfase van de waterstofmarkt en wanneer dat zich natuurlijk ontwikkelt kan op een later moment een groter aantal DSB's voor waterstofgas zich aandienen. Op voorhand een wettelijke beperking instellen dat slechts één DSB een eigen gebied kan ontwikkelen en beheeren lijkt Eindhoven Energie B.V. onverstandig. De richtlijn (EU) 2024/1788 lijkt lidstaten niet te verplichten om een keuze te maken tussen ofwel één DSB ofwel meerdere DSB's, maar biedt ruimte om de mogelijkheden voor één of meerdere DSB's open te houden. In artikel 43 van de richtlijn (EU) 2024/1788 staat dat de lidstaten één of meer DSB's aanwijzen of verlangen van de bedrijven die eigenaar zijn van of verantwoordelijk zijn voor distributiesystemen of waterstofdistributienetten, dat zij aan de hand van een transparante procedure één of meer DSB's of waterstofdistributienetbeheerders aanwijzen voor een termijn die door de lidstaten op grond van economische en energie-efficiënte en economisch evenwicht wordt vastgesteld.

Consultatievraag 3

Eindhoven Energie B.V. ziet de voordelen van een hybride benadering. Het gebruik van een hybride systeem laat namelijk de meeste ruimte voor maatwerk in een markt waar flexibiliteit belangrijk is. Op deze wijze kunnen bottom-up ontwikkelingen een waardevolle bijdrage leveren aan de actieve leerfase van de waterstofgassector. Lokale initiatieven, onderzoeksprojecten, pilots en experimenten vervullen hierin een sleutelrol. Zij maken het mogelijk om op kleine schaal praktijkervaring op te doen met de toepassing van waterstoftechnologie, variërend van de aanleg van distributiesystemen tot het gebruik in de industrie en de gebouwde omgeving. Deze ervaringen zijn essentieel om technische vraagstukken, economische randvoorwaarden en organisatorische uitdagingen vroegtijdig te identificeren en gezamenlijk te adresseren. Tegelijkertijd is het van belang dat kansrijke initiatieven niet versnipperd blijven, maar waar mogelijk worden opgeschaald en ingebed in een centrale structuur. Door parallel te investeren in een gecoördineerde landelijke aanpak kan worden voorkomen dat waardevolle kennis en ervaring versnipperd raakt of dat regionale ongelijkheid ontstaat in de beschikbaarheid van infrastructuur.

Een dergelijke combinatie van decentrale dynamiek en centrale coördinatie draagt bij aan een efficiënte en doelgerichte ontwikkeling van de waterstofsector. Het stelt overheden, bedrijven en kennisinstellingen in staat om gezamenlijk te werken aan de totstandkoming van uniforme standaarden, richtlijnen en best practices. Deze kaders vormen een fundament voor de verdere opschaling van waterstofinfrastructuur en vergroten de kans op een stabiele, betrouwbare en internationaal concurrerende waterstofmarkt in Nederland.

Consultatievraag 4

Eindhoven Energie B.V. wenst de minister de volgende overwegingen mee te geven met betrekking tot de wenselijkheid of een infrastructuurbedrijf in opdracht van een derde productie-installaties voor waterstofgas mag aanleggen, onderhouden en ter beschikking stellen.

Een duidelijke rolafbakening is essentieel om concurrentievervalsing te voorkomen en om een gelijk speelveld te waarborgen. Dit pleit ervoor om bij de inrichting van de waterstofmarkt de productie, transport en distributie van waterstofgas inspiratie te halen uit de inrichting van de huidige elektriciteits- en gasmarkt. De waterstofmarkt heeft zich daarentegen nog niet zover ontwikkeld als de elektriciteits- en gasmarkten reeds zijn en dient zij zich nog verder te ontwikkelen.

Er zijn aldus een aantal argumenten die voor en tegen pleiten om de mogelijkheid open te stellen dat infrastructuurbedrijf in opdracht van een derde productie-installaties aanleggen, onderhouden of ter beschikking stellen. Eindhoven Energie B.V. ziet voordelen in de mogelijkheden in het feit dat infrastructuurbedrijven beschikken over kennis en capaciteit om installaties op een veilige en betrouwbare manier aan te leggen en te onderhouden. In de beginfase van de waterstofmarkt kan dit de ontwikkeling van deze markt versnellen. Daarnaast kan voor kleinere of innovatieve initiatieven met betrekking tot de productie van waterstof het praktisch zijn dat een infrastructuurbedrijf daar deze rol kan vervullen in opdracht van derden. Wel dient gewaakt te worden dat er geen marktverstoring plaats vindt. Indien infrastructuurbedrijven actief worden in de aanleg, onderhoud of terbeschikkingstelling van productie-installaties, kan dit leiden tot concurrentievervalsing ten opzichte van private partijen die dergelijke diensten aanbieden. Net zoals bij elektriciteit en gas geldt, dat het kernbelang van infrastructuurbedrijven in beginsel dient te liggen bij het beheer van netwerken.

Het kan aldus wenselijk zijn om infrastructuurbedrijven beperkte ruimte te geven om zo infrastructuurbedrijven op het gebied van waterstof meer handvatten te bieden om investeringen in het waterstofnet integraal te plannen en toekomstgericht te maken, om ze te kunnen laten inspelen op ontwikkelingen, en het op gang helpen van nieuwe voorzieningen.

Eindhoven Energie B.V. acht het aldus wenselijk dat infrastructuurbedrijven, onder voorwaarden, een ondersteunende rol kunnen spelen bij productie-installaties voor waterstofgas, maar uitsluitend als dienstverlener en niet als marktpartij met economisch belang. Eindhoven Energie B.V. zou de minister in overweging willen geven om ten aanzien van waterstof aan te sluiten bij de mogelijkheden die de wet biedt voor elektriciteit of gas in artikel 3.19 Energiewet.